

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene (FEK)

Rammeverk, del 2. Nasjonale og internasjonale forskningsetiske retningslinjer

FEK Årskonferanse

Lene Os Johannessen, sekretariatsleder for Skjelettutvalget og prosjektleder opplæring

Thomas Østerhaug, sekretariatsleder for NENT

Forskningsetiske retningslinjer

- ◆ Forskerfellesskapets egne verdier og normer
- ◆ Eksterne normer avledet av samfunnets krav og forventninger
- ◆ Rådgivende
- ◆ Ulike målgrupper
- ◆ Fag- og temaspesifikke

Forskningsetiske retningslinjer for
naturvitenskap og teknologi

NENT • Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi

Etiske retningslinjer for bruk av dyr
i forskning

NENT • Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi

Forskningsetiske retningslinjer for
samfunnsvitenskap og humaniora

NESH • Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora

Forskningsetisk veileder
for internettforskning

NESH • Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora

Medisinsk og helsefaglig forskning
i lav- og mellominntektsland
Forskningsetisk veileder

NESH • Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora

Forskningsetisk veileder for forskning
på menneskelige levninger

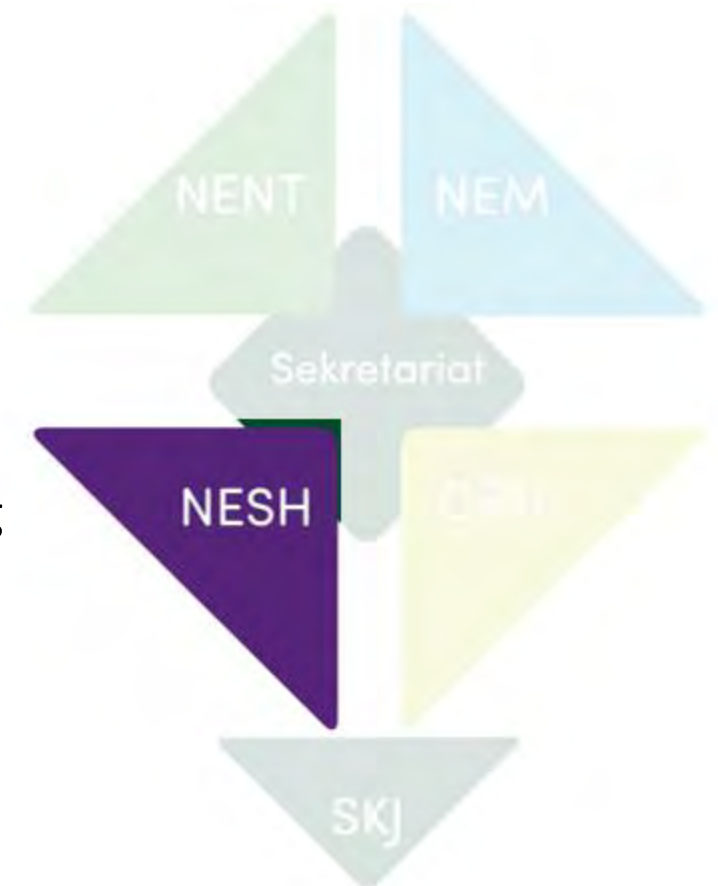

NESH • Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora

Samfunnsvitenskap og humaniora

- A. Forskerfelleskapet
- B. Hensyn til personer
- C. Grupper og institusjoner
- D. Oppdragsgivere, finansiører og samarbeidspartnere
- E. Forskningsformidling

Samfunnsvitenskap og humaniora

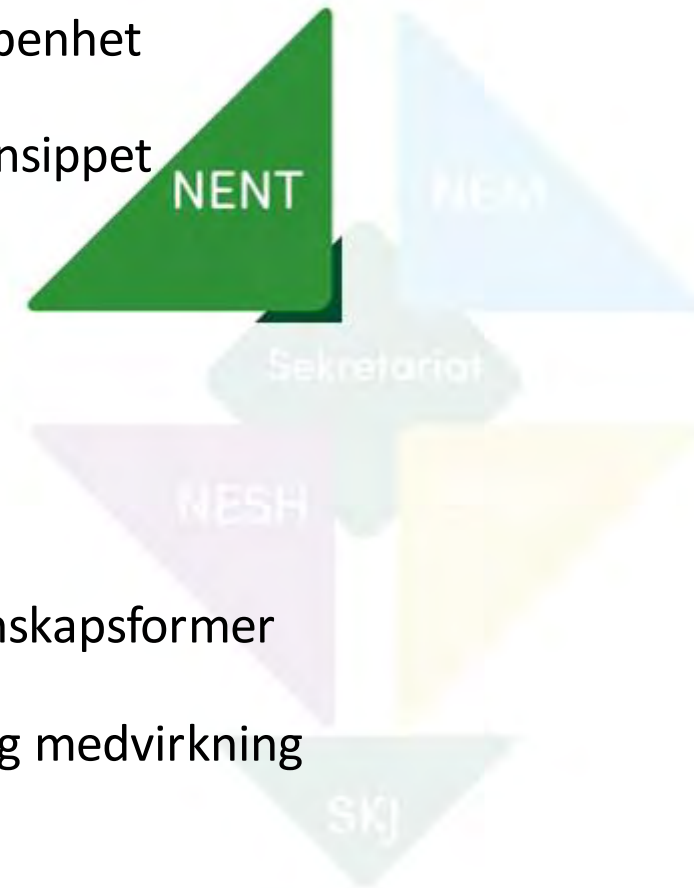
1. Skillet mellom offentlig og privat
2. Hensynet til barn og andre svakstilte grupper
3. Ansvar for å informere og innhente samtykke
4. Ansvar for konfidensialitet og anonymitet
5. Deling av data, åpne data og stordata

Naturvitenskap og teknologi

1. Forskningens rolle i samfunnet
2. Redelighet, etterrettelighet og åpenhet
3. Usikkerhet, risiko og føre-var-prinsippet
4. Interessekonflikter og habilitet
5. Beskyttelse av personer
6. Beskyttelse av dyr i forskning
7. Andre kunnskapsbærere og kunnskapsformer
8. Oppdragsforskning, samarbeid og medvirkning
9. Varsling
10. Forskningsformidling

Naturvitenskap og teknologi

1. Respekt for dyrs verdighet
2. Ansvar for å vurdere alternativer (Replace)
3. Proporsjonalitetsprinsippet: ansvar for å balansere belastning og nytte
4. Ansvar for å vurdere reduksjon av antall dyr (Reduce)
5. Ansvar for å minimere risiko for belastning og forbedre dyrevelferd (Refine)
6. Ansvar for å ivareta biologisk mangfold
7. Ansvar ved inngrep i habitat
8. Ansvar for åpenhet og deling av data og materiale
9. Krav om dyrefaglig kompetanse
10. Krav om aktsomhet

Medisin og helsefag

De nasjonale forskningsetiske komiteene

WMA DECLARATION OF HELSINKI

WMA DECLARATION OF H
MEDICAL RESEARCH INVOC

*Adopted by the 18th WMA General Assembly, Helsinki, Finland, 1964, and amended by the:
29th WMA General Assembly, Tokyo, Japan, October 1975
35th WMA General Assembly, Venice, Italy, October 1983
41st WMA General Assembly, Hong Kong, September 1989
48th WMA General Assembly, Somerset West, Republic of South Africa, October 1996
52nd WMA General Assembly, Edinburgh, Scotland, October 2000
53rd WMA General Assembly, Washington DC, USA, October 2002
55th WMA General Assembly, Tokyo, Japan, October 2004
59th WMA General Assembly, Seoul, Republic of Korea, October 2006
64th WMA General Assembly, Fortaleza, Brazil, October 2009
and by the 75th WMA General Assembly, Helsinki, Finland, October 2018*

LOVDATA

Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og menneskets verdighet i forbindelse med anvendelsen av biologi og medisin: Konvensjon om menneskerettigheter og biomedisin – ETS nr. 164

English version

Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og menneskets verdighet i forbindelse med anvendelsen av biologi og medisin: Konvensjon om menneskerettigheter og biomedisin – ETS nr. 164

Identif.	04-04-1997 nr 1 Multilateral
Titel (svorsk)	Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og menneskets verdighet i forbindelse med anvendelsen av biologi og medisin: Konvensjon om menneskerettigheter og biomedisin – ETS nr. 164
Titel (originalspråk)	Convention for the protection of human rights and dignity of the human being with regard to the application of biology and medicine: Convention on human rights and biomedicine
Emne	MR
Avtales underlegningsdato	04-04-1997
Avtales underlegningssted	Oviedo
Avtales ikrafttredelsesdato	01-12-1999
Underlegningsdato Norge	04-04-1997
Ikrafttredelsesdato Norge	01-02-2007
Depositar	Europarådet http://conventions.coe.int
Fullmakt til undertegning	14-03-1997 leg.res
Stortinget	Ot.prp.nr.21 (1997-1998) St.prp.nr.53 (2005-2006) Innst.S.nr.235 (2005-2006) Stortingvedtak 16 juni 2006

LOVDATA

Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (hel)

Gå til opprinnelig kunngjort versjon

Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven)

Dato	LOV-2008-06-20-44
Departement	Helse- og omsorgsdepartementet
Sist endret	LOV-2025-06-20-96 fra 01.01.2026
Ikrafttredelse	01.07.2009
Kunngjort	20.06.2008 kl. 14.40
Rettet	02.07.2021 (faglige fotnoter fjernet, UU-tilpasset)
Korttittel	Helseforskningsloven – hforsknl

Retningslinjer og veiledere fra NEM

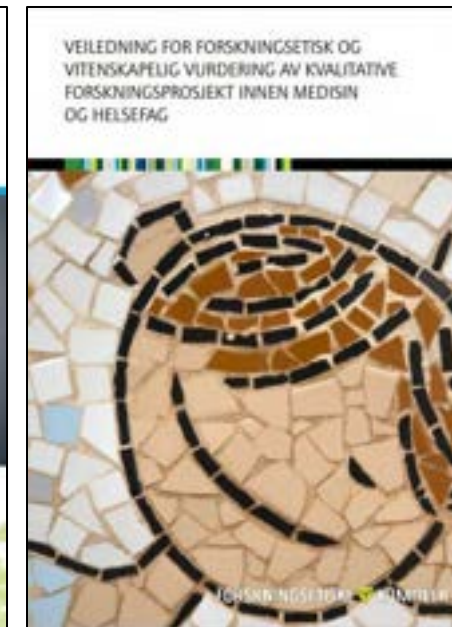
Medisinsk og helsefaglig forskning i lav- og mellominntektsland (2021)

Helseforskningslovens saklige virkeområde (2021)

Retningslinjer for bruk av genetiske undersøkelser av mennesker i medisinsk og helsefaglig forskning (2016)

Veiledning for forskningsetisk og vitenskapelig vurdering av kvalitative forskningsprosjekt innen medisin og helsefag (2010)

Betaling til deltakere i medisinsk eller helsefaglig forskning (2009)

Menneskelige levninger

Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger

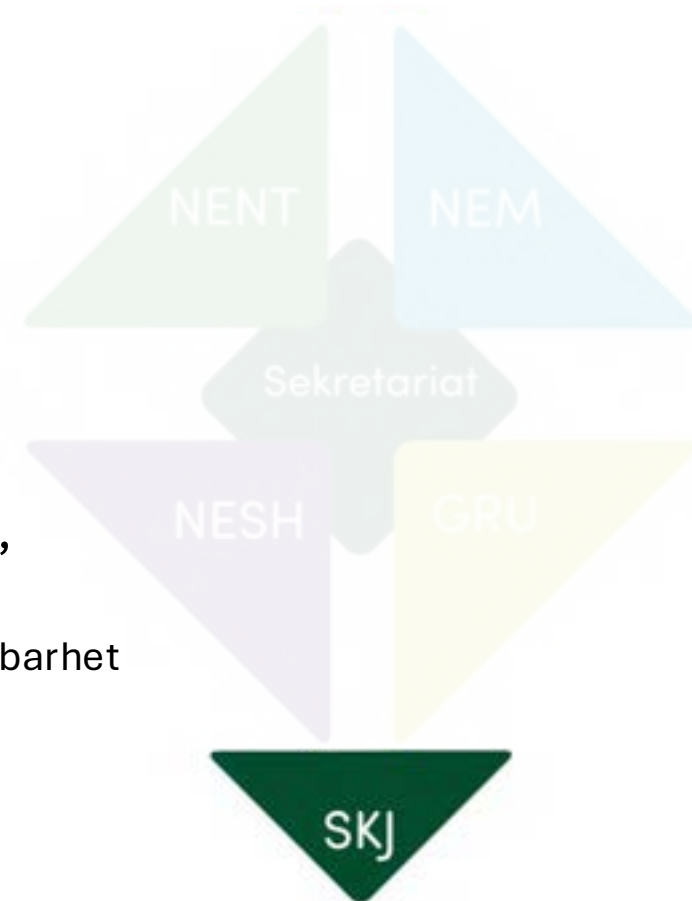

DEL A: Anerkjennelse og kontekst

1. Individet
2. Nålevende etterkommere
3. Unike menneskelige levninger
4. Funnkontekst, opphavssted og eierhistorie
5. Ulike grupper

DEL B: Analyser, resultater, formidling, repatriering

6. Forskningsprosjektets kvalitet og gjennomførbarhet
7. Utlisiktede konsekvenser
8. Destruktive metoder og etterprøvnbarhet
9. Datahåndtering
10. Repatriering
11. Visuell formidling

Internasjonale forskningsetiske retningslinjer

Utgitt 2011. Revidert 2017. Revidert 2023.

ALLEA – All European Academies

Felles rammeverk for forskningsintegritet i Europa

Internasjonale forskningsetiske retningslinjer

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

allea

integrity | int

The European
Code of Conduct for
Research Integrity

REVISED EDITION 2023

-
1. Prinsipper
 2. God forskningspraksis
 3. Brudd på forskningsintegritet
-

1. Prinsipper

God forskningspraksis er basert på grunnleggende prinsipper om forskningsintegritet. De veileder forskere, institusjoner og organisasjoner i deres arbeid og i deres håndtering av praktiske, etiske og intellektuelle utfordringer i forskningen.

Disse prinsippene inkluderer:

- **Pålitelighet** i arbeidet med å sikre forskningens kvalitet, herunder design, metode, analyse og bruk av ressurser.
- **Ærlighet** i utvikling, gjennomføring, publisering og formidling av forskning på en åpen, rimelig, fullstendig og upartisk måte.
- **Respekt** for kollegaer, forskningsdeltakere, andre som inngår i forskning, samfunnet, økosystemer, kulturarv og miljøet.
- **Ansvarlighet** i forskning fra idé til publisasjon, for ledelse og organisering, for opplæring, utdanning og veiledning, og for forskningens bredere samfunnsmessige konsekvenser.

Internasjonale forskningsetiske retningslinjer

-
1. Prinsipper
 2. God forskningspraksis
 3. Brudd på forskningsintegritet
-

Forskningsmiljø

Opplæring, utdanning og veiledning

Gjennomføring

Beskyttelse

Databehandling og –håndtering

Samarbeid

Publisering

Publisering, formidling og forfatterskap

Fagfelleevaluering og evaluering

Internasjonale forskningsetiske retningslinjer

-
1. Prinsipper
 2. God forskningspraksis
 3. Brudd på forskningsintegritet
-

Uredelighet i forskning (FFP)

Andre brudd på god forskningspraksis som forvrenger forskningsresultatene eller skader integriteten til forskningen eller forskerne.

Internasjonale forskningsetiske retningslinjer: Globale ressurser

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

Guidance documents

Singapore Statement

2010

Montreal Statement

2013

Amsterdam Agenda

2017

Hong Kong Principles

2019

Cape Town Statement

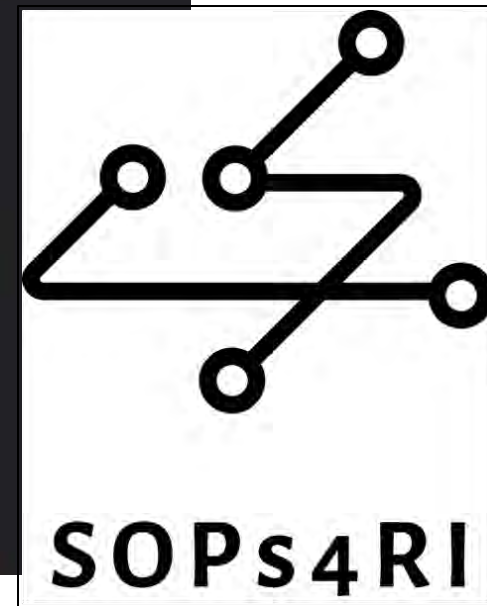
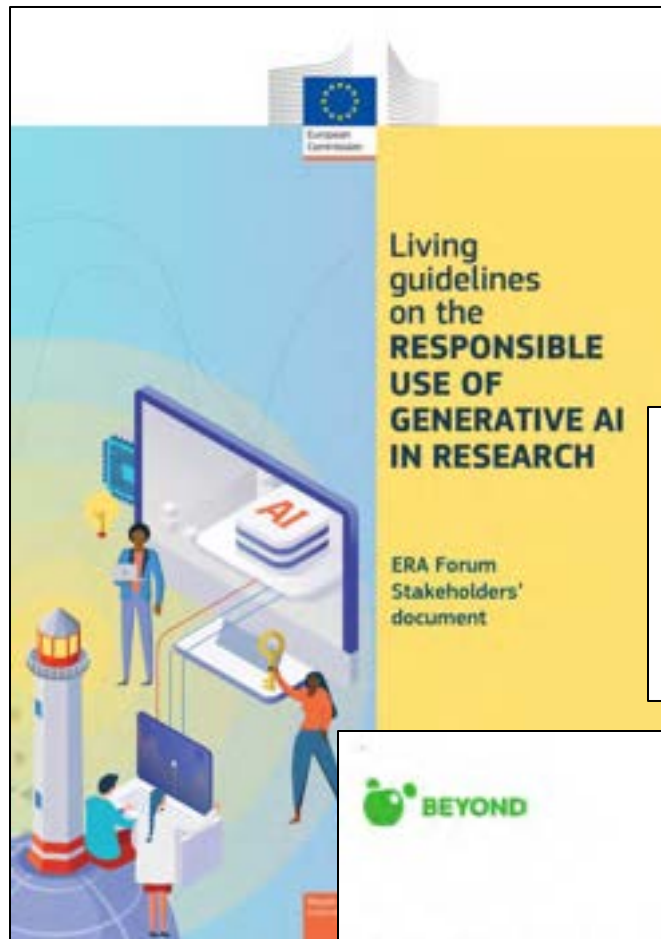
2022

<https://www.wcrif.org/>

Internasjonale forskningsetiske retningslinjer og ressurser

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Retningslinjer og veiledere

Medisin og helsefag

Naturvitenskap og teknologi

Samfunnsvitenskap og humaniora

Menneskelige levninger

Generelle forskningsetiske retningslinjer

Europeiske retningslinjer for forskningsintegritet

<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/>

the
embassy
of good
science

home theses reports resources community training about

search the emb:

Your platform for research integrity and ethics

The Embassy story 207 min

© 2023 Embassy of Good Science

https://embassy.science/wiki/Main_Page

De nasjonale
forskningsetiske
komiteene

Takk for oppmerksomheten!

www.forskningsetikk.no